

**Thể vận hội Olympic xuất phát từ Hy Lạp cổ xưa,
những môn thi đấu của họ có gì đặc biệt?**

Thể vận hội là sự kiện thể thao nổi tiếng nhất thời cổ đại: cũng đúng khi người ta cho rằng thể thao được ra đời ở Olympia, trong khu đền lớn nằm ở phía Tây Bắc của Peloponnese, trong năm 776 TCN, sự kiện truyền thống đặt nền móng cho tất các môn thi đấu thể thao.

Tái hiện hình ảnh những người trình nữ Hy Lạp trong bộ váy trắng muốt đặc trưng tiến hành nghi lễ rước đuốc tại Thế vận hội Olympic (Ảnh: pinterest.com)

Thế vận hội Olympic hiện đại bắt nguồn từ những sự kiện mang tính tôn giáo, văn hóa, thể thao nhằm tôn vinh các vị thần từ thời Hy Lạp cổ đại mà theo truyền thuyết, là do Thần Heracles, con trai của Thần Zeus tổ chức.

Tượng thần Zeus trong đền thờ ở Olympia được coi là một trong bảy kỳ quan thế giới. Tượng cao 12m, làm toàn bằng vàng và ngà voi, để tượng làm bằng ngà voi. (Ảnh: pinterest.com)

Chúng ta đã có những hình ảnh thể thao từ thiên niên kỷ thứ ba, trong nền văn minh Ai Cập và nền văn minh Sumer: các môn thể thao đối kháng, nhất là môn vật được ưa chuộng ở thời đó.

Trong suy nghĩ chung, ưu thế của thể thao Hy Lạp phần lớn là liên quan đến các môn thi đấu Olympia được thiết lập vào thời hiện đại, năm 1896, theo đề xuất của Nam tước Pierre de Coubertin. Ngoài điểm chung là định kỳ 4 năm 1 lần diễn ra Thế vận hội, thì những khác biệt giữa các môn thể thao cổ xưa và hiện đại, đã rõ rệt hơn từ cuối thế kỷ XIX.

Các môn thi đấu tiến triển liên tục

Số lượng các môn thi đấu và người tham gia đã tăng đáng kể trong những thập kỷ gần đây – ví như gần 400 vận động viên điền kinh Pháp thi đấu tại Rio; và thực tế là bóng đá, một môn thể thao chuyên nghiệp đã trở thành một môn Olympic là điều người xưa chưa có. Người Hy Lạp,

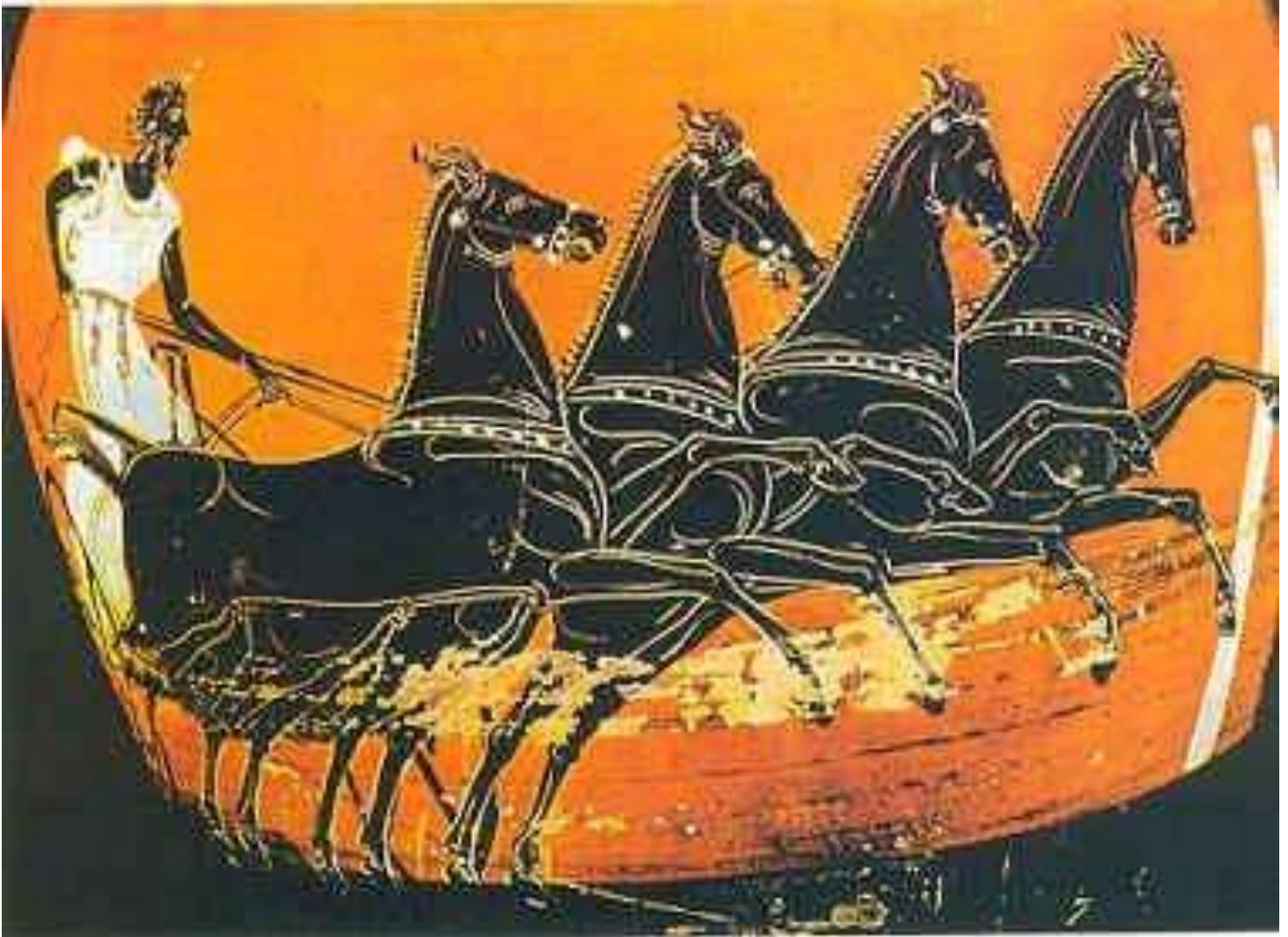
cũng như người La Mã đều chơi bóng, tuy nhiên chưa bao giờ môn thể thao tập thể với trái bóng này có tên trong các cuộc thi chính thức thuở xưa.

Thi chạy vũ trang với khiên và mũ (Ảnh: pinterest.com)

Chương trình Olympic diễn ra trong vòng bốn hay năm ngày – với một phần thời gian là dành cho các nghi lễ tôn giáo – và ngoài đua ngựa ra thì các vận động viên đều để mình trần.

Đặc quyền của tầng lớp quý tộc

Xe đua 4 ngựa kéo (Ảnh: pinterest.com)

Các cuộc đua ngựa, diễn ra trong các trường đua, gồm cuộc đua có xe kéo và đua cưỡi ngựa.

Đua cưỡi ngựa (Ảnh: pinterest.com)

Về cuộc đua 4 ngựa, xe được 4 ngựa kéo, nó mang lại vinh quang thể thao quan trọng, nhưng phải nhớ rằng chỉ có chủ sở hữu xe và ngựa mới được nhận vòng nguyệt quế, biểu tượng của chiến thắng, chứ không phải là người cưỡi ngựa đua hay người đánh xe ngựa.

Môn đua này dành riêng cho tầng lớp quý tộc, những người có điều kiện để chăm sóc và mang ngựa đến Olympia. (Ảnh: pinterest.com)

Trong bối cảnh đó, phụ nữ có thể là người chiến thắng nếu là chủ sở hữu: điều đặc biệt ngoại lệ ở Olympia và trong các cuộc đua lớn khác thời cổ đại, bởi vì chỉ có đàn ông mới có thể đua tranh trên đường chạy của sân vận động! Và đây rõ ràng là một khác biệt cơ bản so với các môn Thể vận hội hiện nay – nhưng nên biết Coubertin đã không thiện cảm với việc tạo ra các cuộc thi của nữ giới...

Cành ô liu và vòng nguyệt quế cho người chiến thắng (Ảnh: [pinterest.com](https://www.pinterest.com))

Khi nhìn bức tượng bằng đồng Aurige de Delphi này, người ta phải nhớ đây không phải là người chiến thắng, mà đơn giản chỉ là người đánh xe của người thắng cuộc. (Ảnh: pinterest.com)

Như trong trường hợp Polyzalos, một bạo chúa ở Gela thuộc Sicily, đã chiếm được giải vào đầu thế kỷ thứ năm TCN.

Độ dài đường đua – xtat (đơn vị đo độ dài cổ Hy Lạp= khoảng 180m) (Ảnh: pinterest.com)

Các môn điền kinh gồm các cuộc thi chạy, các môn thể thao đối kháng và 5 môn phối hợp (môn đầu tiên kết hợp nhiều môn đấu trong lịch sử thể thao). Có ba cuộc thi chạy, hai cuộc thi quãng ngắn, một cuộc 1 xtat, khoảng 180m- tương ứng với chiều dài của đường đua; một cuộc nữa với 2 xtat-chưa đến 400 mét; và cuộc thi chạy cuối cùng được gọi là dolichos với 20 xtat (nói cách khác là chạy gần 4000 mét).

Tái hiện chạy đua vũ trang tại Olympia cổ đại (stephancompoint.com)

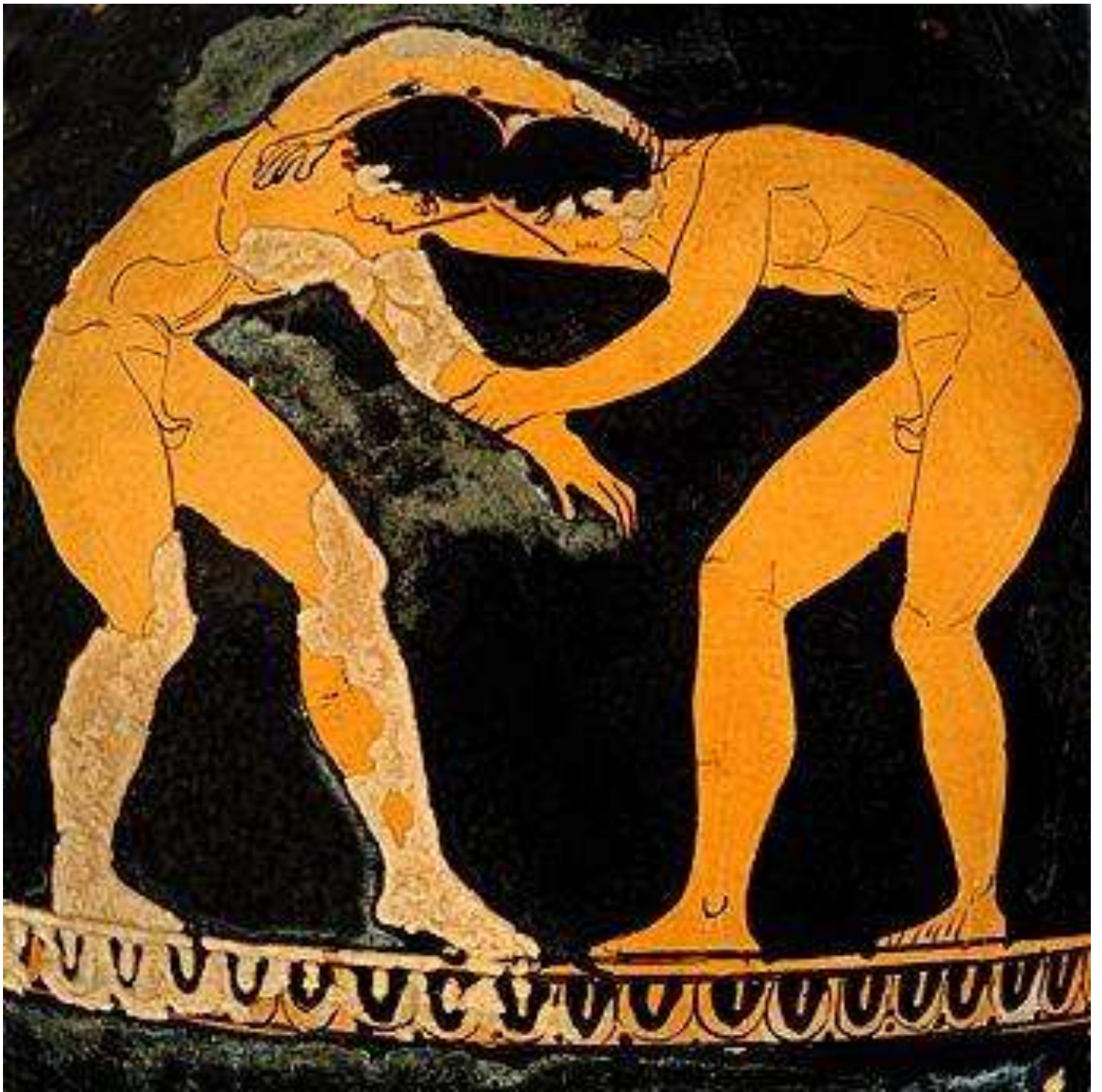
Ngoài ra còn có cuộc thi chạy vũ trang, khi đó vận động viên đội mũ và khiên: đây là môn thi cuối cùng, và nó đánh dấu kết thúc sự tạm đình chiến Olympic thiêng liêng (mà chưa bao giờ dẫn đến việc đình chỉ tất cả các cuộc chiến tranh, nhưng là khả năng để vận động viên và khán giả không bị kẻ thù của thành phố họ giết trong hành trình đến Olympia).

Chạy đua vũ trang (gồm có mũ và khiên) (Ảnh: pinterest.com)

Đấu vật, đấu quyền, đấm vật

Ba môn thể thao đối kháng – đấu vật, đấu quyền và đấm vật – không phân chia hạng nặng, nhẹ; và chỉ các vận động viên nặng cân mới có thể giành chiến thắng.

Đấu vật (Ảnh: pinterest.com)

Tái hiện đấu vật

Đấm vật (Ảnh: pinterest.com)

Đấu vật cổ đại, được gọi là pale, không có gì chung với môn thi “greco-roman” của chúng ta ngày nay: người thi được phép tóm dưới thắt lưng và người chiến thắng là người đã 3 lần đẩy đối thủ xuống đất.

Đô vật Milon de Croton, sáu lần chiến thắng tại Olympia, có lẽ là vận động viên nổi tiếng nhất của thời cổ đại Hy Lạp.

Đấu vật (Ảnh: pinterest.com)

Trong môn đấu quyền (đấm bốc) và đấm vật, cuộc đấu không chia ra các vòng (rounds), nó diễn ra cho đến khi một trong hai đối thủ bị nốc ao (knock out -K.O) hoặc bỏ cuộc.

Đấu quyền là môn thể thao bạo lực nhất, đẫm máu nhất: đôi tay được bọc bằng các miếng da càng ngày càng dày, và dường như chỉ có những cú đâm vào đầu. (Ảnh: pinterest.com)

Một tác giả người Hy Lạp cho rằng bụng béo tròn là con át của một võ sĩ: vì đối thủ khó mà chạm tới đầu anh ta, ngoại trừ có một sai tay dài đáng kể ...

Đấu vật ít nguy hiểm hơn, vì các vận động viên không đeo găng...(Marie-Lan Nguyen / Wikimedia, CC BY)

Đấu vật là một môn hỗn hợp giữa đấu bốc và đấu vật, nhưng nó ít nguy hiểm hơn đấu bốc, vì các vận động viên không đeo “găng”, và trận đấu diễn ra trên mặt đất. Có quy định là cấm cắn hoặc chọc ngón tay vào mắt đối thủ: vì vậy “cái chĩa” này không phải là tiêu xảo duy nhất của cầu thủ bóng bầu dục hiện đại ...

5 môn phối hợp

5 môn phối hợp gồm năm cuộc thi, trong đó có chạy 1 x 4, đấu vật (dù các cuộc đua là cá nhân), ném đĩa, ném lao, và nhảy xa.

Ném đĩa (Ảnh: pinterest.com)

Khi tổ chức thể vận hội Olympic ở Athens năm 2004, người ta đã muốn tổ chức một môn gần với các môn thời cổ đại, và ném tạ đã được chọn: đây là một quyết định sai lầm, vì ném tạ chưa bao giờ chính thức có tên trong các môn thi đấu cổ đại!

Nhảy 5 bước không có đà (Ảnh: pinterest.com)

Nhảy xa, trên thực tế, là nhảy 5 bước không có đà – chúng ta biết nhảy không lấy đà đã có trong chương trình Thể vận hội hiện đại đầu tiên. Việc chỉ định người chiến thắng ở môn 5 môn phối hợp phải đáp ứng các tiêu chí phức tạp, ngoại trừ trường hợp áp đảo quá rõ của một vận động viên.

Một vòng nguyệt quế thưởng cho người chiến thắng. (Jastrow / Wikimedia)

Cởi mở hơn so với thể vận hội Olympics hiện đại: Có cả cuộc thi dành cho cao niên

Các môn thi thời cổ đại loại trừ phụ nữ, người không phải người Hy Lạp và người không phải là người tự do; nhưng nó có một sự cởi mở hơn so với thể vận hội Olympics hiện tại: các cuộc thi được tổ chức cho hai lứa tuổi: cao niên và trẻ tuổi.

*Xuân Hà – Hà Phương Linh
Theo ĐKN*